

Katolická teologická fakulta UK
Katedra filosofie a práva
Oponentský posudek diplomové práce
Etický problém loajality v prostředí bezpečnostních sborů
Autor práce: doc. Mgr. Ing. Libor Kutěj, Ph.D.

Diplomová práce Libora Kutěje se zaměřuje na etický problém loajality v prostředí bezpečnostních sborů. Sám autor je důvěrně seznámen se specifiky bezpečnostních sborů a je si vědom řady etických problémů, které jsou tomuto prostředí vlastní. Motivy k sepsání práce tak vycházejí z bezprostředního povědomí o problémech, které se předložená práce pokouší zformulovat. Diplomová práce vstupuje do oblasti aplikované etiky, a právě s ohledem na dané prostředí je značně novátorská. Ačkoli práce shromažďuje tradičně blízká témata, svým rámcem, kterým je perspektiva prostředí bezpečnostních sborů, jim poskytuje značně novátorské ucelení, které je právě na předložené práci nejcennější.

Autor práce nejprve charakterizuje metodologická úskalí svého počínu, zamýšlí se nad cílem, metodou a osnovou práce. Poté přechází k etymologickým výkladům pojmu loajalita, jimž věnuje celou druhou kapitolu. Připomíná tu prastarý politický význam loajality a nastiňuje její vývoj od antiky, přes křesťanství až po modernitu. Přibližuje zde encyklopedický výklad pojmu, ozřejmuje whistleblowing a zakončuje úsek Royceovou filosofií loajality.

Třetí kapitola nazvaná *Mystérium tajných služeb* analyzuje specifickou povahu těchto organizací. Přibližuje čtenáři organizační začlenění zpravodajských služeb do státní správy (pro lepší porozumění uvádí exkurs o formování britských zpravodajských služeb). Pozoruhodná je zde podkapitola o vzniku mentální subkultury, v níž ukazuje specifičnost mentality tohoto povolání. Autor zde zdůrazňuje, že morální integrita uchazeče je při výběru tím prvotním, co je bráno v potaz. Projevem morální integrity je právě schopnost loajality. Kutěj zde poukazuje na to, že rozhodující schopnosti pro loajalitu jsou formovány v přirozeném prostředí adeptů – kterým je rodina, přátelé, škola apod. Náročnost kritérií, pod nimiž jsou uchazeči přijímáni do služeb, ilustruje na Mossadu, kam je přijato pouze 0,3 % z celkového počtu uchazečů (v českém prostředí je to cca 3-5% z předvybraných uchazečů). Autor konstatuje, že navzdory zásadní personální nouzi, z těchto náročných kritérií není slevováno. Tato podkapitola však nechce být psychologickou či sociologickou analýzou, nýbrž úvahou beroucí v potaz znalost prostředí a jeho instituční a právní ukotvení. Daná podkapitola odkazuje na pátou kapitolu, která pojednává o dílech vybraných „klasiků“; ta následuje za souhrnem aktérů, které se proslavili v mediální sféře v souvislosti s nepravostmi, páchanými v systému (např. Snowden, Gunová). Pátá kapitola se věnuje vybraným „klasikům“ – jde o C. S. Lewise, Aristotela, Maxe Schelera. Právě pojem bratrstvo, který se často vztahuje ke zpravodajským službám, přivádí autora k řeckému pojmu filia – přátelství. Přátelství se tak stává tématem páté kapitoly, a to konkrétně u tří zmíněných autorů. V Lewisově popisu studentských universitních společenství vidí autor cenný zdroj pro hledání obdobných vazeb v oblasti zpravodajských služeb. Lewis interpretuje přátelství, lásku jako něco, co moderní svět přehlíží. Lewis charakterizuje spolupráci mezi muži, která se vyznačuje přátelstvím, vzájemnou úctou. Zatímco muži navzájem setrvávají v přátelství, dle Lewise se přátelství mezi mužem a ženou nachyluje k proměně v erotický vztah. Obecně však platí, že s lidmi, kteří mají přátele, lze obtížněji manipulovat či je napadnout. Lewisův popis přátelství je pro autora diplomové práce obzvláště vhodný pro úvahy o specifičnosti vztahů uvnitř bezpečnostních sborů.

Aristotelés je představen diplomantem v souvislosti s jeho *Etikou Nikomachovou* a jeho rozborem přátelství, které zde představuje rovněž v aplikaci na úvahy o bezpečnostních sborech. Trojici klasiků uzavírá Max Scheler a jeho „ordo amoris“. Pátá kapitola je z hlediska etiky vlastně jádrem celé práce, která se jinak soustředí na autorův pokus aplikovat etické úvahy o loajalitě na specifické prostředí bezpečnostních sborů.

Šestá kapitola pak přináší další souvislosti k tématu – jde o dvě oblasti, které mají vliv na rozhodovací proces jedince: jsou to souvislosti společenské a danosti biologicko-psychické.

Libor Kutěj práci vypracoval na odpovídající úrovni jak po stránce obsahové, tak i formální. Pečlivě pracuje s prameny, diferencovaně přistupuje ke zkoumanému fenoménu s ohledem na odlišnost právního prostředí, tradic a mezilidských vztahů. Autor se během výkladu opírá jak o historické a duchovní zdroje, tak o vlastní vhled do zkoumané problematiky, čímž práci dodává specifické porozumění a přesvědčivost.

S ohledem na práci ve zpravodajských službách by se velmi hodilo zpracování pohledu Carla Schmitta a jeho konceptu přítele a nepřítele (Schmitt, *Pojem politična*). Jako otázku k obhajobě kladu tedy dodatečné zvážení možného přínosu jeho koncepce k úvahám o loajalitě.

Práci hodnotím jako výbornou (A)

V Pardubicích 7. 6. 2024

doc. PhDr. Aleš Prázný, Ph.D.